

**LÄNSRÄTTEN I
STOCKHOLMS LÄN**

DOM
2009-04-02
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
4002-09
Rotel 225

SÖKANDE

Bergenudds Byggnads Aktiebolag, 556234-1130

Ombud: Jur. kand. Magnus Kylhed
Sveriges Byggindustrier (BI)
Box 5054
102 42 Stockholm

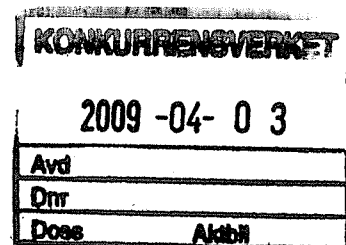
MOTPART

Försvarsmakten

Ombud: Försvarsjuristen Lovisa Hedberg
Försvarsmakten
Högkvarteret, Juridiska staben
107 85 Stockholm

SAKEN

Överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling – LOU

DOMSLUT

Länsrätten bifaller ansökan och förordnar att Försvarsmaktens upphandling avseende bullerisolering av bostäder i Gäddvik, Luleå, Etapp 2, delentreprenad 1 och 2 ska göras om.

Länsrättens interimistiska beslut den 27 februari 2009 att upphandlingen tillsvidare inte får avslutas upphör därmed att gälla.

Dok.Id 412018

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00 E-post: lansrattenistockholm@dom.se	08-561 680 01	måndag – fredag 09:00-15:00

BAKGRUND

Försvarmakten, Försvarmaktens logistik, upphandlingsenheten, genomför en upphandling avseende bullerisolering av bostäder i Gäddvik, Luleå, Etapp 2, delentreprenad 1 och 2. Upphandlingen inleddes som ett öppet förfarande men övergick till en förhandlat förfarande utan föregående annonsering efter att Försvarmakten funnit att inget inkommet anbud uppfyllde samtliga ställda skall-krav. Försvarmakten har i tilldelningsbeslut skickat den 23 februari 2009 meddelat att de har för avsikt att teckna avtal med Bröderna Anderssons Bygg AB (Anderssons) avseende delentreprenad 1 och 2.

Länsrätten har den 27 februari 2009 interimistiskt förordnat att upphandlingen inte får avslutas innan något annat har beslutats.

YRKANDEN

Bergenudds Byggnads AB (Bergenudds) ansöker om överprövning enligt LOU och yrkar i första hand att upphandlingen får avslutas först sedan rättelse gjorts, innebärande att Anderssons ska uteslutas på grund av icke uppfyllande av skall-krav. I andra hand yrkar Bergenudds att upphandlingen ska göras om.

Försvarmakten bestrider bifall till bolagets yrkande om rättelse men medger att upphandlingen ska göras om.

GRUNDER

Bergenudds anför i huvudsak följande till stöd för sin talan.

I det inledande öppna förfarandet har Försvarsmakten felaktigt konstaterat att Bergenudds inte uppfyllde samtliga ställda skall-krav. Eftersom ingen annan anbudsgivare uppfyllde samtliga ställda skall-krav skulle därmed Försvarsmakten redan i detta skede ha fattat ett tilldelningsbeslut innebärande att bolaget vunnit upphandlingen.

Med hänvisning till syftet med de två delentreprenaderna – bullerisolering av byggnader i anslutning till Kallax flygplats och den flygverksamhet som Flygvapnet bedriver där – så ställdes det i förfrågningsunderlaget höga krav på bl.a. ljudisoleringsförmåga för fönster, fönsterdörrar och ytterdörrar. Exempelvis framgår av ritningarna vilka krav på ljudisolering som ställdes såvitt gällde fönster: ”*Krav på ljudisolering: $R_{w,JAS} \geq 44$ dB Typ SSC 120 KFI DK eller likv.*” I beskrivningen av fönster står beteckningen ”SSC” för Skellefteå Snickericentral och beteckningen ”DK” för dreh-kip, vilket är ett beslag för öppning av fönster för vädring. På den svenska marknaden finns det över huvud taget inga fönster alls med dreh-kip beslag som uppfyller de högt ställda kraven på ljudisolering. Detta var en anledning till att Bergenudds i sitt anbud offererade fönster av fabrikatet Domlux med ett vädringsbeslag av en annan typ än dreh-kip. Det offererade beslaget uppfyller dock precis samma funktion som ett dreh-kip beslag och är därmed att anse som likvärdigt. Bergenudds aktuella val av fönster uppfyller både kraven på ljudisolering och har ett vädringsbeslag som är likvärdigt dreh-kip.

Trots att Bergenudds visat att det offererade beslaget är likvärdigt med ett dreh-kip beslag, lät Försvarsmakten i skrivelse den 22 januari 2009 meddela att inget av de inkomna anbuden uppfyllde samtliga ställda skall-krav. Detta skedde med hänvisning till en kontakt som Försvarsmakten själv tagit med leverantören av de fönster som Bergenudds offererat, varvid denna lämnat beskedet att fönstren i fråga inte har ”dreh-kip beslag”. Att så var fallet visste ju dock redan Försvarsmakten eftersom Bergenudds själv

meddelat detta. Avgörande i upphandlingen och vid fastställande av uppfyllande av skall-krav är emellertid inte om fönstren har dreh-kip beslag utan om de har beslag av en typ som ställts i upphandlingen, dvs. om de är av typ dreh-kip eller likvärdig.

Anderssons, som sedermera tilldelades kontrakten, offererade över huvud taget inte några ytterdörrar i sitt anbud eftersom de uppgav att "samtliga dörrtillverkare meddelat att dom inte klarar av att tillverka de efterfrågade produkterna".

Genom skrivelsen den 22 januari 2009 anvisade Försvarsmakten anbudsgivarna till att endast offerera fönster från Skellefteå Snickericentral (SSC). Det gjordes klart att anbud avseende annan fönstertyp skulle komma att förkastas. Även vad gäller fönsterdörrar uppgav Försvarsmakten att endast två olika tillverkare kunde komma ifråga. Redan det faktum att Försvarsmakten styr anbudsgivarna på så sätt att endast ett fabrikat kan tillåtas trots att det finns likvärdiga produkter på marknaden får anses vara mycket tveksamt med hänvisning till 6 kap. 4-5 §§ LOU.

I den ovan nämnda skrivelsen framgår vidare att det krävdes kompletterande uppgifter från anbudsgivarna avseende fönster och fönsterdörrar, samt att "tidigare inkommet anbud med kompletteringar skall gälla oförändrat, med undantag av ovan angivna förändringar". "Ovan angivna förändringar" syftar på just fönster och fönsterdörrar och därmed kan slutsatsen inte bli annan än att i övriga delar ska det sedan tidigare ingivna anbudet gälla fullt ut. Detta innebär att Anderssons ursprungliga anbud gäller i övriga delar. Med hänvisning till att Anderssons i detta anbud själv uppgivit att de inte offererat ytterdörrar kan anbudet från bolaget i fråga inte heller i det avslutande förhandlade förfarandet anses uppfylla ställda skall-krav. Den offert som Anderssons lämnade in den 10 december 2008 är alltså ett helt nytt anbud. Försvarsmakten skulle därmed ha uteslutit Anderssons under

kvalificeringsfasen. Genom att inte göra det har Försvarsmakten brutit mot reglerna i LOU.

Vad gäller den valda utvärderingsmodellen och poängsättningen kan följande konstateras.

- Krav och inriktning avseende utvärderingskriteriet *Kvalitets- och miljöarbete* framgår av punkterna AFC.3422 och AFC.3522 i förfrågningsunderlaget medan krav avseende *Kompetens* (platsorganisationens erfarenheter och referenser), framgår av punkterna AFC.33, AFC.332 och AFC.333. Beroende på hur väl vissa börkrav uppfylls kan en anbudsgivare få maximalt tio poäng för det förra utvärderingskriteriet och 20 poäng för det senare. Det saknas dock tydliga riktlinjer för hur bedömning av anbudsgivare och poängfördelning kommer att ske och vilka kriterier som faktiskt ger poäng, varför utvärderingen i dessa delar innehåller ett stort mått av godtycklighet vilket strider mot principen om förutsebarhet.

- Den utvärdering som Försvarsmakten har gjort innehåller ett antal fel som har påverkat slutresultatet. Exempelvis framgår av poängsammanställningen avseende *Miljöarbete* att maximal poängtilldelning i denna kategori är tio poäng. Trots detta kan anbudsgivarna få upp till elva poäng (2+1+2+6) för de olika delmomenten. Vad gäller poängsammanställningen för *Kvalitetsarbete* uppges också att maximal poängtilldelning är tio poäng trots att de olika ingående delmomenten här maximalt kan ge nio poäng (2+1+1+3+2). Här föreligger ett uppenbart fel i den gjorda utvärderingen.

- Vad gäller poängtilldelningen för *Kompetens* är det Bergenudds bestämda uppfattning att Försvarsmakten i denna del tilldelat bolaget för lite poäng. Enligt Bergenudds borde det, med hänvisning till dess gedigna erfarenhet, som även Försvarsmakten vidgår i tilldelningsbeslutet, ha tilldelats maximala 20 poäng. Exempelvis konstaterar Försvarsmakten att arbetsledning-

ens erfarenhet av relevanta arbeten är ”mycket god”, att arbetsledningen har ”stor vana och erfarenhet” och att bolaget har ”mycket omfattande” erfarenhet av arbeten med fönsterbyten. Trots detta har Bergenudds endast fått 17 av 20 poäng med bl.a. hänvisningen att man ”inte tryckt på detaljerad tidsstyrning” hos arbetsledningen. Med hänsyn till den mycket gedigna CV som bolaget givit in avseende Bergenudds arbetsledare och den speciella tyngd som däri finns på dennes erfarenhet av ”detaljstyrning/planering” samt att denne har ”mycket god kompetens på detaljstyrning” framstår den låga poängtilldelningen och konstaterandet att bolaget inte särskilt ”tryckt på” detta som mycket märklig.

- Därutöver konstateras att Anderssons har fått nio poäng avseende *Kompetens*, men att Försvarmakten vid viktningen av de olika kriterierna räknat med att de skulle ha fått tio poäng. Även såvitt gäller viktning av pris har Försvarmakten begått ett direkt räknefel då den inte på ett korrekt sätt har summerat priserna i Anderssons á-prislista.

Av ovanstående framgår med all önskvärd tydlighet att Försvarmakten i den aktuella upphandlingen har begått ett antal fel som alla var för sig innebär att upphandlingen skett i strid med de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § LOU. I första hand är det Bergenudds uppfattning att länsrätten ska förordna att rättelse ska göras, innebärande att Anderssons ska uteslutas på grund av icke uppfyllande av ställda skall-krav. I andra hand är uppfattningen att den valda utvärderingsmodellen uppvisar sådana brister att upphandlingen ska göras om.

Försvarmakten anför bl.a. följande. Upphandlingen inleddes som ett öppet förfarande med sista anbudsdag den 20 oktober 2008. Fyra anbud inkom inom anbudstiden. Förtydligande begärdes in från samtliga anbudsgivare. Ingen av de fyra anbudsgivarna bedömdes uppfylla uppställda skall-krav avseende fönster. Försvarmakten beslutade därför att övergå till

förhandlat förfarande utan föregående annonsering. Anbudsgivarna bereddes därvid möjlighet att inkomma med komplettering av anbuden enligt ny förfrågan avseende fönstertyp. I övrigt gällde villkoren och kraven i det ursprungliga förfrågningsunderlaget utan ändring. Samtliga anbudsgivare inkom med svar inom den angivna tiden. Endast två av anbudsgivarna, Bergenudds och Anderssons, uppfyllde samtliga ställda skall-krav.

Med anledning av att de efterfrågade tjänsterna har avsett bullerisolering av fastigheter har i förfrågningsunderlaget ställts höga krav på bland annat ljudisoleringsförmåga för fönster. Bergenudds har i sitt anbud offererat fönster av fabrikatet Domlux med ett vädringsbeslag av en annan typ än dreh-kip. Det är anbudsgivaren, dvs. Bergenudds, som i sitt anbud har att visa att den föreslagna lösningen på ett likvärdigt sätt uppfyller kraven enligt de tekniska specifikationerna. Försvarsmakten har bedömt att de av Bergenudds offererade fönstren inte har uppfyllt skall-kravet då bolaget i sitt anbud inte närmare har redovisat på vilket sätt de offererade fönstren uppfyller de ställda kraven på efterfrågat vädringsbeslag. Bergenudds har inte visat att vädringsbeslagen innehåller en funktion likvärdig med dreh-kip beslag. Ett dreh-kip beslag har den funktionen att man på ett inåtgående fönster som är försett med denna typ av beslag kan fälla den övre delen av fönstret inåt. Detta innebär att man inte behöver ta bort eventuella föremål som är placerade på fönsterbrädan vid vädring. Långt ifrån alla fönster är försedda med ett beslag som möjliggör vädring på detta sätt. Det finns andra typer av beslag som är utformade på andra sätt, t.ex. barnskyddande vädringsbeslag som har ett fast vädringsläge som förhindrar att fönstret öppnas mer än till en viss längd. Alla beslag som innebär att ett fönster kan öppnas för vädring är därmed inte likvärdiga ett dreh-kip beslag.

Vad gäller ytterdörrarna är det som bolaget citerat ur Anderssons anbud korrekt. I Anderssons anbud har emellertid också angetts att man kan bygga dörrarna så att ljudkraven kan hållas, men att man inte har några god-

kända test-/provresultat att lämna på nämnda varor. Genom att i sitt anbud ange att man kan bygga dörrar så att ljudkraven uppnås till en kostnad av 7 000 kr per dörr har Anderssons lämnat offert avseende ytterdörrar, dock utan att ange specifik produkt. Förvarsmakten har den 8 december 2008 begärt ett förtydligande av Anderssons gällande offerterad dörr. Den 10 december 2008 inkom efterfrågat förtydligande, som inte påverkat anbudspriset. Genom förtydligandet har Anderssons offererat ytterdörrar som uppfyller de av Förvarsmakten uppställda skall-kraven i denna del. Eftersom Anderssons lämnat offert avseende ytterdörrar redan i sitt ursprungliga anbud är kompletteringen inte att anse som ett helt nytt anbud. I förevarande fall har inget av de fyra anbuden varit komplett från början, varför samtliga anbudsgivare begärts inkomma med komplettering i olika avseenden, så även bolaget. Av denna anledning anser Förvarsmakten att den komplettering som begärts av Anderssons avseende ytterdörrar inte har inneburit någon särbehandling eller konkurrensbegränsning. Kompletteringen har därmed inte heller stridit mot likabehandlingsprincipen.

Eftersom det inte inkom något anbud som uppfyllde de uppställda skallkraven avseende fönstertyp beslutade Förvarsmakten att övergå till ett förhandlat förfarande utan föregående annonsering. Anbudsgivarna har då beretts möjlighet att inkomma med komplettering enligt ny förfrågan avseende en viss specifik fönstertyp från Skellefteå Snickericentral. Det meddelades att anbud av annan fönstertyp än den angivna inte skulle beaktas utan skulle komma att medföra att anbudet förkastades. Förvarsmakten medger att detta kan anses utgöra ett fel enligt lagen om offentlig upphandling. Ett beslut om rättelse på så sätt som bolaget yrkat är emellertid inte lämpligt eftersom inte någon av anbudsgivarna uppfyllt skallkraven i det inledande öppna förfarandet. Länsrätten bör därför förordna att upphandlingen ska göras om.

Försvarsmakten vitsordar att förfrågningsunderlaget inte har varit helt optimalt utformat. Ett visst mått av subjektivitet är vidare ofrånkomligt vid bedömningen av utvärderingskriterier av det här slaget. Enligt Försvarsmaktens mening har detta emellertid inte medfört att någon av de grundläggande EG-rättsliga principerna har överträtts. Försvarsmakten vitsordar även att det i utvärderingen har skett vissa felräkningar. Dessa felberäkningar har emellertid inte påverkat slutresultatet.

Bergenudds har därefter anfört bl.a. följande. Bergenudds vidhåller att deras anbud till fullo uppfyllde samtliga ställda skall-krav i det inledande förfarandet. Bergenudds utgår från att Försvarsmakten anser att huvudsyftet med entreprenaden och upphandlingen är att uppnå en mycket hög nivå av bullerisolering på de aktuella byggnaderna. Som redan konstaterats finns det inte något fönster försett med dreh-kip beslag som är godkänt hos SP Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut eller annat motsvarande provningsinstitut. En anledning till det kan vara att dreh-kip beslag monteras genom att ett djupt spår fräses ut i fönsterkarmen, dvs. en del av karmen avlägsnas, varvid beslaget fästs i spåret. Montering kan antas försämra den ljudisolerade förmågan jämfört med om fönstrets karm varit komplett. Just denna omständighet var en anledning till Bergenudds val av fönster från Domlux. Den typ av beslag som fönstren från Domlux är försedda med fästs utanpå fönsterkarmen. Fönstrets ljudisoleringsförmåga påverkas därmed inte av det valda beslaget. Att numera försöka göra gällande att Bergenudds själv ska anses vara medansvarigt genom att "bolaget inte närmare har redovisat på vilket sätt de offererade fönstren uppfyller de ställda kraven med avseende på vädringsbeslag" och att detta skulle innebära ett icke-uppfyllande av skall-kravet avseende fönster framstår som en efterhandskonstruktion, särskilt med hänvisning till de flertal förtydliganden/kompletteringar som har begärts in från anbudsgivarna.

Det är i och för sig riktigt att det finns olika typer av vädringsbeslag. Ett vädringsbeslag innebär dock inte i sig någon särskilt avancerad teknisk lösning på något komplicerat problem, utan har som enda uppgift, oavsett om det öppnas uppåt, inåt eller åt sidan, att möjliggöra att fönstret kan öppnas delvis så att vädring kan ske. Bergenudds har i sitt anbud uppgivit att de fönster som offererats varit försedda med beslag som varit likvärdiga med dreh-kip beslag. Försvarmakten har inte någonstans i förfrågningsunderlaget ställt något annat krav än just detta krav på likvärdighet och först efter att ett mål anhängiggjorts vid länsrätten synes Försvarmakten försöka göra gällande att det skulle vara ett skall-krav att fönstret kan öppnas uppåt och att inga andra lösningar kan accepteras.

Bergenudds vidhåller även uppfattningen att Anderssons, varken i det inledande eller i det därpå följande förfarandet, har uppfyllt ställda skall-krav såvitt avser bullerisolering av ytterdörrar. Anderssons offererade ingen ytterdörr i sitt ursprungliga anbud. Försvarmakten har ändå i skrivelse den 8 december 2008 tillåtit Anderssons att komplettera sitt anbud avseende ytterdörrar och på så sätt möjliggjort att Anderssons har fått över en månad mer än övriga anbudsgivare på sig att färdigställa anbudet. Detta agerande strider mot kravet på likabehandling av anbudsgivare. I den offert som Anderssons alltså inhämtade efter anbudstidens utgång, uppges det att "deras bedömning är att utifrån vår beskrivning borde dörrarna klara målsättningen 35 dB". I förfrågningsunderlaget har dock Försvarmakten ställt skallkrav om leverans av ytterdörrar som klarar ljudisolering om upp till 38 dB. Inte heller genom kompletteringen – oavsett om den anses tillåten eller ej – har Anderssons alltså uppfyllt det aktuella skall-kravet på bullerisolering. Då anbudet i denna del kvarstår oförändrat även i det avslutande förfarandet kan slutsatsen inte heller bli annan än att detta skäl till uteslutning alltjämt föreligger.

Försvarsmaktens agerande kan endast förklaras med att den egentligen inte är intresserad av att upphandla en entreprenad som faktiskt uppfyller ställda krav utan i stället vill handla upp den leverantör som är billigast, oaktat den sämre kvaliteten. Med hänvisning till att syftet med entreprenaden är att minska de störningar som boende kring Kallax utsätts för på grund av Flygvapnets verksamhet, är detta mycket förvånande.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser

Enligt 1 kap. 9 § LOU skall upphandlande myndigheter behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar skall vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

I 6 kap. 2 § första och andra stycket LOU anges följande. De tekniska specifikationerna skall, om inte 3 § tillämpas, vara utformade med hänvisning till de tekniska specifikationer som definieras i bilaga 4, och i turordning hänvisa till

1. svensk standard som överensstämmer med europeisk standard,
2. europeiskt tekniskt godkännande,
3. gemensam teknisk specifikation,
4. internationell standard,
5. annat tekniskt referenssystem som utarbetats av europeiska standardiseringsorgan, eller
6. annan svensk standard, svenskt tekniskt godkännande eller svensk teknisk specifikation om projektering, beräkning och utförande av byggentreprenader samt materialanvändning.

Varje hänvisning som avses i första stycket skall följas av orden ”eller likvärdigt”.

Enligt 6 kap. 4 § LOU får de tekniska specifikationerna inte innehålla uppgifter om ursprung, tillverkning eller särskilt framställningssätt eller hänvisningar till varumärke, patent, typ, ursprung eller tillverkning, om detta leder till att vissa företag gynnas eller missgynnas.

Sådana uppgifter och hänvisningar får dock förekomma i specifikationerna, om det annars inte är möjligt att beskriva föremålet för upphandlingen tillräckligt preciserat och begripligt. En sådan uppgift eller hänvisning skall följas av orden ”eller likvärdigt”.

Enligt 6 kap. 5 § LOU får en upphandlande myndighet, om den väljer att hänvisa till tekniska specifikationer enligt 2 §, inte förkasta ett anbud enbart på grund av att varorna eller tjänsterna inte överensstämmer med specifikationer som den har hänvisat till, om anbudsgivaren i sitt anbud kan visa att de föreslagna lösningarna på ett likvärdigt sätt uppfyller kraven enligt de tekniska specifikationerna.

I 16 kap. 2 § första stycket LOU är följande föreskrivet. Om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören lidit eller kan komma att lida skada, skall rätten besluta att upphandlingen skall göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse gjorts.

Länsrättens bedömning

Uppfyllande av skall-krav avseende vädringsbeslag

Försvarsmakten har ansett att Bergenudds anbud i det öppna förfarandet inte uppfyllt skall-kravet avseende vädringsbeslag för fönster.

De grundläggande principer som ska efterlevas vid all offentlig upphandling är principerna om icke-diskriminering, likabehandling, transparens (öppenhet och förutsebarhet), proportionalitet och ömsesidigt erkännande. Vid en offentlig upphandling ska det framgå av förfrågningsunderlaget vilka krav som måste uppfyllas för att anbudet ska kunna antas (skallkrav). Ett iakttagande av de nyss nämnda principerna innebär att anbud som inte uppfyller samtliga skallkrav inte får antas.

I målet är ostridigt att det uppställts som krav att offererade fönster ska vara försedda med vädringsbeslag. I ritning A2:07-2 tillhörande det aktuella förfrågningsunderlaget för det öppna förfarandet anges bl.a. följande för fönster avseende fastighet 5:18 Gäddvik.

”Inåtgående sidohängda, 1-luft

Krav på ljudisolering: $R_{w,C-JAS} \geq 44$ dB

Typ SSC 120 KFI DK eller likv.”

Det har således uppställts som krav att vädringsbeslaget ska vara av typ dreh-kip (DK) eller likvärdigt. För att ett vädringsbeslag ska anses vara likvärdigt med ett dreh-kip beslag måste det på ett likvärdigt sätt uppfylla samma funktioner som det senare beslaget. Anbudsgivaren ska redan i anbudet kunna visa att det offererade beslaget är likvärdigt med det i förfrågningsunderlaget angivna.

Enligt Försvarmakten har ett dreh-kip beslag en funktion som gör det möjligt att fälla den övre delen av ett inåtgående fönster inåt. Länsrätten har ingen anledning att ifrågasätta denna uppgift och Bergenudds har inte heller motsatt sig Försvarmaktens beskrivning av funktionen. Genom att ange förkortningen för ett dreh-kip beslag (DK) i förfrågningsunderlaget har Försvarmakten således uppställt ett krav innebärande att vädringsbeslagen ska ha funktionen att möjliggöra vädring genom att övre delen av fönstret fälls inåt. Eftersom det av Bergenudds offererade vädringsbeslaget endast möjliggör att fönstret öppnas för vädring, men saknar funktionen att fönstret fälls inåt, kan det inte anses vara likvärdigt med ett dreh-kip beslag. Bergenudds har därmed inte uppfyllt det aktuella kravet. Försvarmakten har således haft fog för att förkasta Bergenudds anbud i det öppna förfarandet.

Det förhandlade förfarandet

När det sedan gäller det förhandlade förfarandet har Bergenudds bl.a. anfört att Försvarmakten felaktigt hänvisat anbudsgivarna till ett visst fabrikat avseende fönster och dörrar, med hot om uteslutning om annat fabrikat offererats. Försvarmakten har medgett att de handlat fel genom att ange att annat fabrikat skulle medföra att anbudet förkastades och anser att upphandlingen bör göras om. Försvarmakten har även vidgått att förfråg-

ningsunderlaget inte varit optimalt utformat samt att vissa felräkningar skett i utvärderingen.

Om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse gjorts.

För att inte framhäva eller förringa vissa leverantörer, produkter eller tjänster, vilket skulle strida mot principen om icke-diskriminering, får den tekniska beskrivningen av föremålet för upphandlingen varken i förfrågningsunderlaget eller i något annat underlag hänvisa till en särskild vara eller process på ett sådant sätt att vissa företag gynnas eller missgynnas.

Den upphandlande myndigheten får hänvisa till ett visst märke eller fabrikat, men endast om den inte på något annat sätt kan beskriva föremålet för upphandlingen tillräckligt precist eller begripligt. Väljer den upphandlade myndigheten att göra en sådan hänvisning måste hänvisningen åtföljas av orden ”eller likvärdig”. Genom att inte ange ”eller likvärdig” i skrivelsen den 22 januari 2009 har Försvarsmakten brutit mot bestämmelsen i 6 kap. 4 § LOU vilket också Försvarsmakten har vidgått.

Av utredningen i målet framgår att Bergenudds i sitt ursprungliga anbud offererade fönster av ett annat fabrikat än det som Försvarsmakten sedan i det förhandlade förfarandet anvisade anbudsgivarna. Bergenudds kan således antas lidit eller kunnat komma att lida skada då det inte längre varit tillåtet att offerera fönster av annan tillverkare än den av Försvarsmakten anvisade.

Det är domstolen som oavsett hur yrkandet utformats har att välja mellan att besluta att upphandlingen skall göras om eller att den skall rättas, se RÅ 2005 ref. 47. Länsrätten finner att de av Försvarsmakten begångna felaktigheterna är av sådan art att upphandlingen ska göras om.

Vid denna bedömning saknas skäl för länsrätten att närmare pröva de övriga i målet åberopade invändningarna mot upphandlingen.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109/1A).

Peter Lif
rådman

Föredragande har varit Maja Eliasson.

